

'Dit is onze enige veiligheid'

Ze maken zich grote zorgen, de mensen in het INLIA Gasthuis Groningen. Nu het kabinet de bed-bad-broodregeling niet meer wil betalen, vrezen ze voor het enige toevluchtsoord dat ze hebben. "Als het Gasthuis er niet is, is er geen plaats voor mij", zegt de Pakistaanse Rita. "Het is onze enige veiligheid", zegt Stepan uit Armenië. En Mauritaniër Cheikh zegt: "We kunnen niet weg uit Nederland. Ik wil niet opnieuw op straat leven."

Het zijn stuk voor stuk mensen van wie de asielverzoeken zijn afgewezen, de gasten die INLIA opvangt en begeleidt in het Gasthuis. Ze moeten terug en dat kunnen ze ook – zegt minister Faber. Dat klopt niet altijd: de mensen in het Gasthuis zijn al 'door de hele molen geweest' en het is de overheid niet gelukt om terugkeer te realiseren. Toen ze aan het einde van het traject op straat terecht zijn gekomen konden zij instromen in de Landelijke Vreemdelingen Voorziening. In Groningen wordt die uitgevoerd door INLIA.

In het Gasthuis werkt INLIA met hen aan oplossingen: terugkeer, doormigratie of legaal verblijf. Zonder het Gasthuis zouden ze op straat zijn blijven staan.

Bejaarde hartpatiënte

Vorige week nog moest ze met spoed naar het ziekenhuis. In juni lag ze er een hele poos. Ze heeft 7 bypasses, 3 stents, te hoge bloeddruk en diabetes, is 72 jaar oud, maar ook Rita staat op straat als er geen Gasthuis is. Toen ze uit Pakistan vluchtte was ze nog niet ziek. De eerste hartaanval kwam pas hier. "Ik denk dat het de stress is", zegt ze. Stress van de angst dat ze teruggestuurd wordt naar Pakistan.

Rita was in Pakistan verpleegkundige. Werkte twintig jaar in het ziekenhuis. Mooi werk. Ze kon er al haar aandacht voor mensen in kwijt. Rita heeft geen man of kinderen in Pakistan, noch familie. Niemand om voor te zorgen, ook niemand om haar te beschermen. Ze is christen. Vluchtte vanwege het geweld dat haar daarom ten deel viel. Deze vrouw alleen, zonder bescherming – toch wil de Nederlandse overheid haar terugsturen.

Nog afgezien van het gevaar dat ze daar zou lopen, zou dat medisch gezien onverantwoord zijn. INLIA heeft uitgezocht hoe duur de medicatie zou zijn; ze zou het in de verste verte niet kunnen betalen. Los daarvan is de reis al erg gevaarlijk. Er is dan ook een procedure voor verblijf op medische gronden gestart. Wat als het Gasthuis er niet zou zijn? "Als dit er niet is, is er geen plaats voor mij." Ze zegt het zachtjes, zonder drama, feitelijk. En verandert dan van onderwerp.

Ze wil graag vertellen hoeveel goede mensen ze hier kent. De mensen uit haar kerk die haar helpen boodschappen te doen. De medewerkers van het Gasthuis. Het medische team dat haar gezondheid scherp in de gaten houdt en haar begeleidt. De vrijwilligers. "Zulke goede mensen, daar ben ik heel dankbaar voor." Daarom wilde ze graag haar verhaal vertellen; om iedereen in het zonnetje te zetten. Ze glimlacht naar de interviewer: "Wil je een kopje thee of koffie?"

Je postcode

Als het Gasthuis er niet was... Cheikh's gezicht betreft. "Ik kan niet weg, dan kom ik opnieuw op straat. Dat wil ik niet." Want hij kent dat leven. Hij heeft hier jaren op straat geleefd nadat zijn asielverzoek strandde omdat hij zijn identiteit niet kon bewijzen. Hij komt uit een dorp vlak bij de Senegalese grens. Daar is het zeg maar niet heel erg gebruikelijk om een paspoort te bezitten.

Of hij geen geboorteakte had, vroeg de IND. Nee natuurlijk, in dergelijke dorpen worden geen geboorteakten uitgegeven, mensen weten niet eens wat het is. Wat zijn postcode dan was, wilden ze weten. Ondanks de situatie moet hij er nu nog hard om lachen. Ook de interviewer, die in Mauritanië is geweest, schiet in de lach. Je postcode, ja hoor. "Het is daar geen Nederland hè? C'est l'Afrique."

Maar goed, lang verhaal kort: geen identiteitsbewijs, asielaanvraag afgewezen, jarenlang op straat geleefd. Zwart gewerkt als het kon, zwaar werk ook. Maar als dat er niet was "slechte dingen gedaan om aan eten te komen". Dat wil hij nooit meer. Hij werd uiteindelijk gepakt, veroordeeld en vastgezet. Daarna belandde hij nog 7 keer in vreemdelingenbewaring. Maar het lukte niet hem uit te zetten, zelfs na 16 maanden in het Vertrekcentrum in Ter Apel niet.

Daar zeiden ze uiteindelijk: je kunt hier niet blijven, ga maar naar INLIA. In het Gasthuis is hij nu bezig met een laatste poging zijn identiteit te bewijzen om terug te kunnen keren. Zonder identiteits- en nationaliteitspapieren is terugkeer niet mogelijk. "Ik wil leven, niet alleen maar er zijn, maar *lé*ven." Een klein stukje land bewerken in Mauritanië bijvoorbeeld. Hij wordt al vrolijk als hij erover praat.

Bestaanszekerheid

"We mogen nergens heen en we mogen niet blijven." Zo vat de Armeense Stepan de onmogelijkheid van zijn situatie in één zin samen. Hij is 37 en zit vanaf zijn 13de in een rolstoel. Hij komt uit een klein plaatsje in Armenië, in een onrustige provincie waar bendes opereren. Zijn goede vriend Grigor uit Azerbeidzjan tolkt voor het interview. En die wil zelf ook wat kwijt: "Wij danken God voor INLIA, voor het dak boven ons hoofd."

Het is een catastrofe als het Gasthuis er niet zou zijn, zeggen Stepan en Grigor. Ze maken zich zorgen. "Dit is onze enige veiligheid. Onze enige bestaanszekerheid. Veilig slapen is een basisbehoefte. Als deze plek er niet is, wat moeten we dan?" Mensen hebben het verkeerde idee over hen, denkt Stepan: "Ik ben hier niet gekomen om rijk te worden ofzo."

"Waarom zou ik hier 15 jaar als dakloze asielzoeker willen leven, als ik terug kon naar Armenië? Als ik daar de benodigde medicatie zou kunnen krijgen en er normaal zou kunnen leven? Waarom zou ik dan hier zitten? In een opvang? Dat is toch niet logisch?" Niet dat hij een kwaad woord wil zeggen over die opvang, begrijp hem goed: "Dit is ons thuis. We hebben heel veel respect voor de mensen van INLIA." Ze hopen vurig dat het Gasthuis blijft bestaan.

Mokerslag

Drie interviews zitten erop. In de gang neemt de interviewer een foto van Rita achter haar rollator. Ze lopen samen op. Rita blijft even staan, pakt de interviewer lichtjes bij de arm. "Ik geloof dat het beter is dat ik niet meer gereanimeerd word als ik weer een hartaanval krijg. Ik kan beter doodgaan." Het klinkt berustend. Opnieuw zonder drama. Juist daarom komt het aan als een mokerslag. Dit is wat we met mensen doen. Dit is wat we doen met deze bejaarde vrouw. Het blijft nog lang hangen.